

ЗАМАН

Газета издаётся
на балкарском
языке с 1924 года

Интернет-версия:
zaman.smikbr.ru

Багъасы 3 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

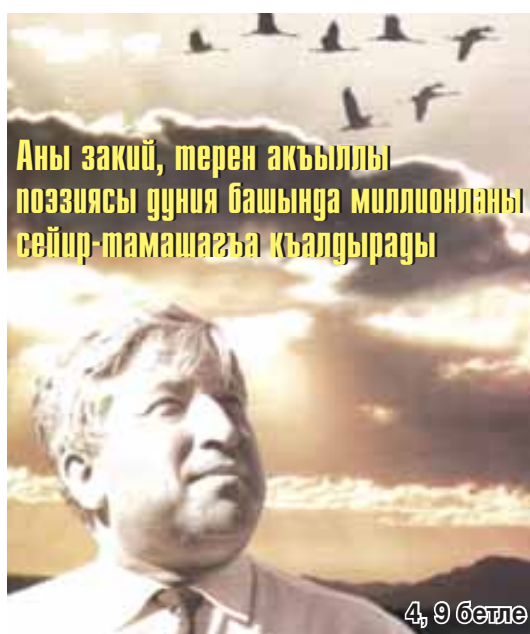
ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

«Элияны» къайда да ашыгъып сакълайдыла

3 бет

Аны закий, терен акъыллы поэзиясы дуния башында миллионланы сейир-тамашагъа къалдырады

4, 9 бетле

Узакъ Востокну регионларына - болушлукъ

2 бет

Кёп жерлени кёргендиле, аслам затха тюшюнгендиле

3 бет

Мархабатлык

Узакъ Востокну регионларына - болушлукъ

Къабарты-Малкъарны Башчысыны буйругуу бла Узакъ Востокну суу басхан регионларына болушлукъга деп энчи счѣт ачылганды. Ары республиканы адамларын дан ахча туюшоп башлаганды. Аны юсюнден кесини оюмун айта, Арсен Канокон былай белгилегенди: «Къабарты-Малкъар башхаланы къыйынлыкларына жарсымай, къолундан келген болушлукъну этмей бир заманда да къалмаганды. Аны себепли бу палахны юсюнден да эшитгенлей, жамаатыбыз бир жанында къалмазлыгына бир ишекликим жокъ эди. Нек дегенде адамларыбыз не заманда да халал жюрекли болгандыла. Ма бу жол да ала биркюнлюк иш хакъларын къызгынмай бергенди. Барыбыз да бирге болуп, Узакъ Востокда жашагъанлагъа табийгъат салгъан хаталаны терк окъуна кетерирге къолдан келлигине ийнамау.

Округну оюнуучуларына уа жангы полпред Юрий Труневни башчылыгында бек кѣп иш этерге туюшерикди. Халны тюзетирге аны къолундан келлигине бир ишекликим жокъду, нек дегенде аны сынауу барды. Анга

вице-премьерлик бла бирге берилген полномочияла да ишине себеплик этмей къоярыкъ туююлдюле.

Оноу этиуню аллай амалын –полпредге правительствону председателини орунбасарыны къуллугъун да беренин- къыралны президент Север Кавказда да сынап кѣргенди эмда ол къыйматлылыгын кѣргюзтгенди. Александр Геннадиевич Хлопонин СКФО-ну полпреди болгъанлы федеральный структурала бла бирге ишлеу, округну айнытуу жаны бла кѣп жумушла, мен акъыл этгенден, бюткон терк эмда жетишмилли тамамланыладыла.

Къабарты-Малкъарны юсюнден айтсакъ окъуна, республика федеральный программаланы асламысына къатышады, уллу инвестиция, ол санда инновация проектлени жашауда бардырады. Къыралны бла энчи иелени экономикага ахча юлюшлерин къошханлары уа аны айнытууна хайырлы амалына айланганды».

**КъМР-ни Башчысыны
бла Правительствосуну
пресс-службасы.**

ПРАВИТЕЛЬСТВО

КъМР-ни Правительствосуну кезиулю жыйылыуу «Къабарты-Малкъарны республикалы бюджетине акциз продукциядан тюшген файданы кѣбейтиу жаны бла мадарланы юсюнден» КъМР-ни Закону кючюн тас эттенге санауу юсюнден» законопроектни сюзюуден башланганды. Экономиканы айнытууны министри Мусукланы Алий ангылатханнга кѣре, Закон Бюджет кодексге терс келгени себепли кетерилгенди.

Республикалы бюджет жылны жарымына артыкъ ахча бла толтурулгъанды

Жылдан-жылга къыйматы туюшоп барганы эмда Бюджет кодексге келишмегени бла байламлы дагыда бир закон кючюн тас этгенди: «Къабарты-Малкъарны республикалы бюджетине борчлу болуп къалган организацияланы оюнуларын сюдге дери этиуню юсюнден». Аны бла байламлы жарашдырылган законопроектни, башында айтылган документни да юслеринден Правительствону буйруклары къабул кѣролгенди.

Жыйылыуда сюзолген вопрасладан бек магъаналыга, эштада, Къабарты-Малкъар Республиканы республикалы бюджетни 2013 жылны биринчи жарымында жалчытууну итогларыны юсюнден правительствону буйрукъну проект санарга керек болур. КъМР-ни финансла министри Мурат Керевфов ол артыкъ ахча къалыуу бла толтурулгъанын айырып айтханды. Алай ол жылы аягына тийишли жерлерге къоратылгынына ышандырганды.

Бюджетни баш кѣрѣмдюлери бла шагъырѣй эте, былай шартла келтиргенди: республикалы бюджетге файдаладан 12,6 миллиард сом тюшгенди. Ол а белгиленгенден эсе 48,1 процентди. Файдаланы асламысына налагдан бла тышыннан алайлай берилген ахчадан къураладыла. Налогла алааны 21 процентин, къайтарылмазлыкъ ырысы уа 69 процентин тутадыла.

Министр налагдан тюшген ахчаны ѳлчемеи жалаанда 1,6 процентге ѳсегени белгилегенди. Жыйылгъанланы эслерин акциз продукциядан алынган файда бек азайгъ-

анына бургъанды. Жарым жылга андан 1 миллиард 300 миллион сом алынмай къалганды.

Къоранчла белгиленген кѣрѣмдюню 35 процентин тутхандыла эмда 10,5 миллиард сомга жетгенди деп, министр социальный жумуш-ла 100 процентге толтурулгъанларын, алагъа 7,2 миллиард сом къоратылганын, ол а битеу къоранчланы 84 процентин тутханын айырып айтханды.

Андан сора да, ол ишле-рленни бир къауумларыны айлыкъларын кѣторюуню юсюнден майда этилген ука-ла да жалчытылгъанларын белгилегенди. Кредит борч 2 кѣреге, ич борч да алай бирге азайгъанын да билдиргенди. Правительствону членлери республикалы бюджетни быыйлы биринчи жарымында толтурууну итогларыны юсюнден Правительствону буйругууно проект къабул кѣргенди.

Экинчи магъаналы документге «Къабарты-Малкъар Республикада пенсиялагъа социальный къошакъланы тохташдырыр ючюн, пенсиячыларына жашау этерге жетерик ахчаны бек аз ѳлчемин тохташдырыуу юсюнден» законопроектни санарга боллукъду. КъМР-ни Урунуу эм социальный айнытуу министри Тюбейланы Альберт пенсиячылагъа жашау этерге жетерик ахчаны бек аз ѳлчемин 5 минг 865 сомга жетгенин, республикада 185 мингден ас-ган пенсиячыга социальный къошакъ ахча тѣлерге тийишли болганын, ол а 1 минг 374 сомну тутханын билдиргенди. Правительство билим беруи,

спорт эм туризм къырал казна учреждениялада ишлегенлеге хакъ тѣлеуню болумларыны юслеринден эки бегимни проектин сюзюуге берген эди да, ала да къабул кѣролгенди.

«Къабарты-Малкъар Республикада транспорт системаны 2020 жылга дери айнытууну концепциясы» да транспорт политиканы жашауда къыйматлы бардырыр ючюн деп жарашдырылганды. Анда бу системада тюбеген кѣп проблемаладан кюртуууну амаллары кѣргюзюлгенди. Ол кеси да Россейде къабул кѣролген норматив аклагъа тийишлиликде жарашдырылганды.

Дагыда бир буйрукъну проект Къабарты-Малкъарда юк эм андан да кѣп сабийлери болган юйорлеге журтла ишлерге бериллик жер учасканы тап халга келтириу жаны бла ишлени планы «жол карта» бла байламлы эди. Планада алай жерледе каллай инфраструктура жумушла бардырылыгъа керек болгъанларын шарт кѣргюзюл-люду.

Жыйылыуда Правительствону башха бегимлерини бла буйрукъларыны проектлери да сюзюлгенди эм къабул этилгенди.

Ахырында кенгешни бардыгъан Мухамед Кодзоков –Правительствону Председатели орунбасары - Терек шахарда «Кавказ оюнда» башланганларын эсге салып, районланы бла шахарланы башчыларын алагъа тири къатышыргъа чакъырганды

ТЕКУЛАНЫ Хауа.

ЭНЕРГЕТИКА

Ишлени графикге кѣре тамамлайдыла

Хайырлануучулары быыйл кюз арты-къыш кезилде электрокюч бла ышангылы жалчытыр муратда Север Кавказы регионла аралы сетевой компаниясыны (МРСК СК) Къабарты-Малкъарда бѣлѣмю тийишли мадарла этеди. Аны пресс-службасындан билдиргенлерине кѣре, бюгюнлюкге 46 трансформаторга бла 125 ѳчюлтючю приборга ремонт этилгенди. Тѣрт жюз километрден артыкъ электрокюч ызла эм эки жюз трансформатор подстанцияла да жангыртылгандыла. Так ызла сюзулган жерле юлкюледен эм артыгы бла бла ѳсген терек бутакладан да тазалангандыла. Шѣндю энергетикле электрокючню жиберичю устройствалагъа ремонт этип бошай турадыла.

Программаны кезиулене къоруулачу системаланы эм автоматика приборланы, темир чыбылагъа жабышхан бузну эритичю аппаратураны да ишлерине аслам эс буруулады. Техниканы жумушларына къарагъан эм ремонт этген бригадаланы юйретуу жаны бла да мадарла этиледиле. Авариялагъа эм от туюшуге къажау юйретууле да боллукъдула.

Сагъынылган кезиуге хазырланыу программаны чеклеринде жангыртуу ишлеге жюз миллион сом къоратыллыкъды. Энергетикле битеу белгиленген жумушла заманына эм толусунлай тамамланырыкъларына ышанганларын чертгенди.

ЗАКОНОПРОЕКТ

Пенсиячылагъа къайгыра

Баш кечиндирге жетерик ахчаны бек аз ѳлчемеи пенсиячылагъа 2014 жылда 5865 сом боллукъду. КъМР-ни урунуу эм социальный айнытуу министри Тюбейланы Альберт билдиргенге кѣре, бюгюнлюкде республикада 185 952 пенсиячы барды. Аладан 36 минги ай сайын федеральный бюджеттен 1374 сом ахча аллыкъды. Аны уа баш кечиндирге жетерик ахчаны бек аз ѳлчемеи тохташдырады.

Законопроектни КъМР-ни парламентарийлери бу айда къабул этерге керекдиле. «О прожиточном минимуме в Российской Федерации» Федеральный законга кѣре, пенсиячыга бериллик къошакъ ахчаны юсюнден информацияны Пенсия фондха 1-чи ноябрьден кеч къалмай билдирирге керекди.

**КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствону пресс-службасы.**

Турнир

Гѣжефле Тырныауузда кючлерин сынарыкъдыла

13-чю - 15-чи сентябрьде Тырныаууз шахарны «Геолог» комплексинде грек-рим тутушуудан СССР-ни спортуну усталары Байзулланы Юсюге бла Мырзаланы Хызырге жораланган кезиулю битеуроссей турнир бардырыллыкъды.

Сермешледе къаруларын сынарга 18 жыллары толгъан жюзден артыкъ гѣжеф Ростовдан, Ставропольдан, Краснодардан, Къабарты-Малкъардан, Ингушетиядан, Чеченден, Осетиядан эм Дагъыстандан келикдиле. Турнир 14-чю сентябрьде 15 сагъатда ачыллыкъды.

Биринчи жерлени алганла, майдалла бла саугъалангандан сора да, «Спортну устасы» деген сыйлы атха да тийишли боллукъдула. Районну Физкультура бла спорт комитетини таматасы Жаппулары Магомет билдиргенге кѣре, быыйл бла ол онбешинчи кѣре бардырылады. Грек-рим тутушуудан мында кѣпле уллу спортну жолуна чыкыгъандыла. Аладан бири жерлешибиз Лондонда Олимпиада оюнланы доммакъ призѣру Курамагомедланы Заурду.

Шагырейлениу

Кёп жерлени кёргендиле, аслам затха тюшюнгендиле

Алгъараклада билдиренибизча, Къабарты-Малкъарга тёртюнчо сентябрьде Тюркден бла Иорданиядан бизни жерлешлерибизни келечилери келгендиле. Алагъа деп республика бла шагырейлениуно кенг программасы жарашдырылган эди. Аны чеклеринде къонакыла КъМР-ни Парламентинде да болгандыла.

Ала бла жыйылыуу ача, Парламентни спикерини биринчи орунбасары Руслан Жанимов халкъланы араларында байламлыкъланы тохташдырыуда быллай тюбешилени магъаналылыкъларын белгилегенди. «Ала тёрели халда ётедиле, ол а бизни тыш кыраллада жашагъан жерлешлерибизге мында халкъларыны жашау болумлары бла шагырейленирге онг береди», - дегенди ол.

Руслан Жанимов, келишулюкно политикасын жетишимли бардырган РФ-ни тыш кыраллы ишле жаны бла министри Сергей Лавровха ырызлыгын билдире, Къабарты-Малкъар анга юлго болганын айтханды. Ол республиканы Парламентини ишини юсюнден да билдиргенди. Законла чыгарыуучу орган кесини ишин Россейни бла КъМР-ни Конституцияларыны, кыралны Президентини бла регионун Башчысыны буйрукъларыны мурдорларында кыраиды.

Депутатла кеслери да жамаут

жашауагы тири къатышадыла, адамланы жарсыларына тынгылай, аланы кетериуно мадарларын излейдиле. Баш борчладан бири-экономика бла социальны сфераны жангыртуу бла иглендириуду. Андан сора да, Къабарты-Малкъар кёп миллетли республика болганын себепли политиканы жашауда бардырыуда бу шартха энчи эс бурдурады, дегенди ол.

Байламлыкъла жюрютую жаны бла проектни менеджер Алексей Журавлёва, бу тюбешу ахыргы болмагъанына ышанганы билдире, бирге ишлеуно программасын толтурууда уллу иш этилген эм ол келир заманда андан да деберли бардырыллыгын айтханды.

Аны ызындан сёз КъМР-ни Парламентинде Жаш тёлу палатаны ючюнчо чакырылыууну башчысы Джапуланы Муссагъа берилгенди. Ол ала не кюрешгенлерини юсюнден къысха информация этгенди эм диаспораны «Куначество» проекте

къатышырга чакырганды.

Андан сора тюбешу ушакъ халда бардырылганды, къонакыла да кеслерини соруларын бергендиле. Ала бек алгъа граждандство эм кыралгъа тыйгычсыз келиуу бла байламлы проблеманы юсюнден билрге суйгендиле. Алагъа ангылатханларча, КъМР-ни Парламентини тыш кыраллы жерлешлерибизни ала мында тургъан заманларында эркинликлерини юслеринден тийишли законну къабыл кёргенди. Визаланы алыуу бла байламлы чырмаулары кетериуу жаны бла да иш тохтаусуз бардырылады.

Дагъыда тышында жерлешлибизни Ата журтларына кёчюрю эм экономика жаны бла байламлыкъла жюрютуюно юсюнден соруула кётюрюлгендиле. Аланы бери кёчюрю программа болмагъаны себепли алай онг алыкха жокъну орунудады. Экономика бла инвестицияла этиуно юсюнден айтханда уа, бу жаны бла проблемала чыгарыкъ тийолдоле. Жаланда алай мураты болганын бизни граждандарыбызга, тыш кыралланы келечилерине да ол сферада законодательствону игирек билрге керекди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

БЕЛГИЛИК

«Элияны» къайда да ашыгъып сакълайдыла

Республикада художестволу сабий той-ююн коллективле арт жыллада кёпден-кёп бола барадыла. Аланы араларында «Ассаны», «Минги тауну», «Элбрусну», «Кавказ тангъланы», «Тауланы сабийлерин», «Нальышшини», «Нальцукну», дагъыда башхаланы айтырга боллукъду. Тепсеу коллективлени Нальчикни эм республиканы районларыны, элперини, шахарларыны культура юйлерини сахналарында тер-терк кёрюрге боллукъду.

КъМР-ни сыйлы артистлери Сотталаны Къаншау эм къарындашла Апполаны Альберт бла Артуру кырагъан эм башчылыкъ этген «Элия» той-ююн коллектив да, атын республикада угъай да, тыш кыраллада да айтдырганды. Анга юлголю деген ат да берилгенди.

Алгъаракъда уа миллет тепсеуно сабий ансамбли, Турциягъа барып, анда «Тюрк дунясы» деген халкъла аралы фестивалгъа къатышып, жетишимли

болуп къайтханды. Ноябрь айда уа Татарстанда тюрк миллетлени халкъла аралы фестивалына къатышырга да чакырылганды.

«Элия» къатышмай, Нальчикде хазна кыуанч этмейди. Бу кюнде уа ол «Жандаурулукъ этерге ашыкъ» деген марафонну кезиуонде тепсегенди, Республиканы кюнюн белгилеу кыуанчлагъа да тири къатышханды.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Оноу

КТО кетерилгенди

КъМР-ни Оператив штабы билдиргенге кёре, Кахун элни къыбыла жаны, Тёбен Черек элни кюн батхан жаны, Эски Черек эм Эски Кахун сууну кюн чыкган жанлары бла келенген жерледе бардырылган энчи операция башталганы бла байламлы Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениасыны начальнигини кыулугъун болжаллы халда толтургъан полковник М.В. Филимонов 2013 жылда 5-чи сентябрьде сагъат 7-ден 30 минут окуп башланган терроризмге къажау операцияны низамын (КТО)

кетериге деп, оноу этгенди.

«Терроризмге къажау сюелиуно юсюнден» 2006 жылда 6-чы мартдан 35-ФЗ федеральный законга тийишлиликде, Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениасыны начальнигини кыулугъун болжаллы халда толтургъанын буйругу бла 2013 жылда 6-чы сентябрьде 12 сагъат 00 минутдан башлап башда айтылган жерледе КТО-ну право низамы эм заманга чек салуу кетерилгенди.

КъМР-ни Оператив штабы.

СОРУУ

Журналистлени бир ниетлиликлери бюзюнлюкде неге ачыкъланады?

8-чи сентябрь – Журналистлени бир ниетлиликлерини кюнлериди. Аны себепли биз, бу иш бла байламлы болганын бир къауун адамга тюбеп, алагъа башында жазылган сорууну бергенбиз.

ПЕРГОКЪЛАНЫ Жамбулат, асламлы информация органла, жамаут эм дин организацияла жаны бла министрни орунбасары:

-Мен оюм этгенден, журналистлени араларында бир ниетлилик бек кючлю болурга, ала бирлерине хурмет, билеклик эте билрге керекдиле. Ма ол заманда аланы кеслерини бетлери чыгарыкъды, ишлерини кыйматлары да боллукъду.

Бир-бир газетлени, телерадиокомпанияланы корреспондентлери бир акъыллыкъ деген ангыламга арталлыда эс бурмагъанча кёрюнеди. Аллайла кеслерине тап тюше, ётюрюкле жазардан да артха турмайдыла, шартланы асыры бек семиртип къоядыла. Насыпха, бизни республикалы журналистлени араларында аллайла бек аз тюбейдиле.

Игорь ДРОЗДОВ, КъМР-1 телекомпанияны директору:

-Журналистлени араларында бир бирге билеклик этиу, бир бирни иш сынаугъа юйретуу болурга кереклисине, ала бирикгенлери бла муратларына жетериклерине сёз да жокъду. Алай аны бла бирге, ала къайда болса да, аланы кыоруулауу механизми ишлерге керекди.

Айхай да, бу усталыкны хар бирибиз да кеси ырызлыгъы бла сайлайбыз. Алай журналист кеси да сунмай тургъанлай кыоркыуу болумга тюшюп къалады. Ма ол заманда аны жашауун сакъларча мадарла этилирге керекдиле. Ол да бир ниетлиликни бир амалды деп, мен алай къарайма.

Муза ПЛОСТАЯНОВА, «Адыгъ псалъы» газетини информация бёлюмонно редактору:

-Иш бла байламлы биз миллетибизге, кыулугъубузга, жыл саныбызга да къарамай, кеси арабызда бир бирибизге билеклик этерден артха турмайбыз. Кыйынлыкъда, кыуанчада да биригебиз.

Алай андан тышында уа бизге, журналистлеге, бир киши да бир зат бла да себепли этмейди. Иги кесек жыл болуп келеди бир адамдыбыз да бир жары солурга жибермегенли. Неда 1993 жылдан бери газетледе, радио, телевидениеде ишленгенден бирине окуна фатар берилгенди деп ким биледи. Аланы алырга очередьлерибиз тас болгандыла.

Журналист усталыкъ - ол бек кыйынды. Адамны саулуугъун, кыаруун алып къояды, аны себепли бу сферада ишленгенге эс бурулса иги эди деп, алай санайма. Республикада кёп тюрлю проектле ишлейди. Сёзюс, ол ахшыды. Алай, бизнича, жашауун ортасына келгенге деб а бир тюрлю программа жокъду, болса уа керек эди. Ол затлагъа бизни оюучларыбыз аз-маз эс бурсала тийишли эди.

Дагъыда айтырыгъын, жылдан-жылгъа саугъала, грамотала да бирлеге берилип турадыла, тынгылы ишленген жаш адамлагъа тийишлисича эс бурулмайды. Битеу бу затланы болмагъанлары журналистлени кеслеринден да къалады. Ма мында биригиу, бир акъыллыкъ артыкъда бек керекдиле, деп алай сунам.

ТЕКУЛАНЫ Хауа, «Заман» газетини бёлюмонно редактору:

-Кесибизни арабызда, не айтдыраса, кыуанчылыкъ, бушуубуз болганга да бир да уллу кёллюк этмейбиз. Не жаны бла да билеклик этерге кюрешибиз. Ма тележурналист Геккиланы Казбек ёлтюрюлгенде, битеу журналист сообщество бирча кыозгалгъан эди. Хар бирибиз да кыолубуздан келгенни аймагъанбыз аны юйюрюне эс тапдырыу ючюн. Жашамай кетген жашха атап фильм да кыурашдыргандыла.

Алай, уллудан тутуп айтсакъ, бир акъыллыкъ, бир ниетлилик жокъ сунам. Аны сылтау уа басманы энчи иелилени къолларына берууду. Ахчагъа жетгенде, жолдашла жокъдула, дегенлей болады ол.

ГУРТУЛАНЫ Расул, «Кабардино-Балкарская правда» газетини баш редакторуно орунбасары:

-Биз, журналистле, не заманда да бир бирибизге билеклик этерге, сакъ болурга керекбиз. Алай да этебиз. Болсада бизни кыорууларга керекли организацияла уа жокъдула. Эркинликлерибизни киши да сакъламайды. Журналистлеге ким да аман айтырга, кыол кётюрюрге, ол угъай, ёлтюрюрге да боллукъду. Аллай шартла топа-толдуула. Биз а кеси кесибизни бир кишини алында да хазна кыорууламайбыз.

Андан сора да, журналистле кеси башларына эркин тийолдоле, ала компанияланы башчыларына, газетлени иелерине бойсунадыла. Ма ол «боюнсала» анга кесини оюун ачык айтырга кыймайдыла. Ала кетерилсе эдиле, кесибизни керти борчубуз бла - халкыны жарыкъландырыу, аны бирикдириу дегенча ишлерибиз бла тюзюнлей кюреширек эдик.

Басмагъа ХОЛАЛАНЫ Марзият хазырлагъанды.

Аны закий, терен акъыллы поэзиясы дуния башында

Тамбла Расул Гамзатов

ОЮМ

Фахмуну ёсююу

Мындан он жыл алгъа, бир китабымы Расул Гамзатовха бере, былай жазгъан эдим: «Бююнлюкде таулада жашагъан поэтледен - арабызда бек онлугъа». Ол кесимден гитчеге ариу сёз айтыу тойюк эди (ол менден алты жылгъа гитчеди) неда аны чыгъармачылыгын артык кётюргеним. Жаш Гамзатовну юсюнден алай сагъыш этгенме - бююн онбеш жыл озгъандан сора да ол оюум тюрленмегенди.

адамлагъа бююн, тамбла да негерлик этерик сёзю айтыргъа керекди, дейме. Жаш Гамзатовну назмусун окъуп, анда болгъан жюрек жылууну, поэзиясында энчи халны, омакъ жазылгъан тизгинлени угъай, алада болгъан кюнню да сөзгенме. Ол назму манга не жаны бла да жууукъ эди, поэзияны юсюнден оюума келишгенди. Гамзатов манга жууукъ болады, аны бетинде бир тилли адамны табам, аны бла тюбешген да этгинчи.

асламында кеплеге жууукъ болумланы юсюнден жазады. Жерге атхан урлукълары да кереклисича айныйдыла. Расул шаркны, таулу халкъланы да терелерин орус поэзия бла бирикдиргенди.

Аны бек белгили «Зурнукла» деген, энди жыргъа бурулгъан назмусуна къарайык. Поэт анда, Ата журтларын жаудан къоруулай, къара жерге кёмюлген жашланы юсюнден айтады. Анга дери да кепле жазгъандыла бу темагъа. Ол башха тюрлю сөзле, сыфатла тапханды - кюнлюле, жюрегинден айтханды, ким да сансыз кълалмазча:

*Летит, летит по небу клин усталый-
Летит в тумане на исходе дня.
И в том строю есть промежуток малый,
Быть может, это место для меня.*

Бу сөзледе алай бир адамлыкъ, кюч да барды, аланы эшитген хар кимни да жюрегине жетедиле. Биз барыбыз да билебиз, жол бир жанына бурулгъанлай, аны ахыр сагъаты боллугъун.

Гамзатовда, аны насыбына, назмуларында ачык жюреклиги, жюрегини жаланлыгы да кёрунеди. Ол поэте бек керекли шартды, аны бир зат бла да алышаллыкъ тойюлсе. Былайда усталык да азлыкъ этерикди.

Аны назмуларында кеп жылуу, жарыклыкъ, лирика, огурулулукъ барды. Ол, ойнай-кюле, жотю сөзлюдю, бетинде ышаргъаны кетмейди. Поэтни бир назмусу барды тиширүгъа аталгъан. Анда автор аны мингле сөз эселе, аланы санында кеси да болгъанын, аны жаланда бир эр киши сөз эсе уа, ол жангыз Расул Гамзатовду, аны биреулен да соймей, ол а анга жарсый эсе, аварлы поэт ёлюп, таулада асыралгъаны ючюндю, дейди. Мында болгъан оюн, чам назмуну унутулмазча, сейир да этедиле.

Гамзатовну жарыклыкъны бла кыйынылыкъны, жютюлюкню бла мудахлыкъны, жюрегинден айтыуунда бла

Солдан онгга: Наум Гребнев, Расул Гамзатов, Къулийланы Къайсын.

Андан бери кетген жылла тюзлюгюмю кёрюзгендиле. Аны фахмулулугъун сезер ючюн, поэзияны терен билирге, анга энчи кёзден къараргъа керек болмагъанды - окъуучу алайлыгына олсагаат окъуна жангылмай тюшонгенди. Ара газетледе, журналлада Расулну назмулары басмалана башлагъанда, китаплары орус тилге кёчюрюлюп чыкгъанларында, мени жашауумда бек кыйын кезиум эди, алай Гамзатовну чыгъармачылыгын кёз туурамдан кетермегенме. Аны фахмусун анылагъанымдан сора ол къалай тюрлю ёсерик болуп деп сакълагъанма. Бююнлюкде ол уллу поэт, белгили чыгъармачы болгъанында, бююнлюкде излейме аны юсюнден оюуму айтыргъа.

Расул бла шагъарей болгъунчу, журналда аны таулада жашауну юсюнден бир назмусун окъуйма. Анда эшитилген, болгъан художестволу кюч бла терен магъана ол жыллада таулада жашагъан миллетлени поэзияларында хазна тюбемей эди. Ол кезиуде бизни авторла, риторикагъа, декламациягъа кетип, туугъан элдерини, журтларыны, тегереклеринде болгъанны назмугъа салыргъа керекге санамай, билген шартларыны юсюнден жазмай, эслерин бош затлагъа бургъандыла. Гамзатов кётюрген теманы башына чыгъаргъанга ол замандагъы жазуучула граждандар борчларын толтурмагъанча къарагъандыла, алай бла литераторла къаты жангылгъандыла.

Ала тюшонналмагъандыла художник ёз халкъыны тилин билмесе, башха тилни да аныламаздыгына, фахмусу анга жетише уа, ол туугъан жерини, от жазгасыны сыфатын кёрюсте, аны бла жетеригине адамланы жюреклерине. Ол, халкъыны сынауун кесинки этип, чыгъармаларында аны нюрю болургъа кереклисине да.

Мени насыбыма, ол заманда, бююн да, поэт жалаанда кеси сойген, билген затланы юсюнден жазаргъа,

Жылла оза эдиле. Поэт да ёседен ёсе баргъанды, бизни да бекден бек къууандыра кесини кюнлю, бир кишиге ушамагъан, от чакъдыргъан фахмусу бла бийикден-бийикге кётюрюлгенди, окъуучуларыны саны да кепден - кеп болгъанды. Недеди аны тауда жашагъан, аз санлы халкъны тилинде жазгъан поэтни белгиллигини жашырынлыгы?

Бек алгъа Расул Гамзатовну фахмусу окъуучула аны чыгъармаларын сойгенлерини сылтау. Аварлы поэте

Расул Гамзатов юйторю бла.

насып болуп бирге лирика кюч бла оюмуну терениги тюбегендиле. Быллай ким да сукъланырча биригю аламан жетишимлеге жетдиреди. Аны чыгъармалары адамны акъылына, жюрегине да асыудула, андан жаратады Гамзатовну назмуларын хар тюрлю окъуучу да.

Аны сөзю женгилди, хар адамгъа да ышанган этеди, аны сойген да, сыфатлары уа кюнлюледиле - была бары да оюмну бла сезимни бирикдиредиле. Ол

чамны бирге келишдире билгенинде хунерини энчилигин кёреме. Анга аны циклеринде - терттизгинлеринде бла жоралауларында - тюбейбиз. Биринчи назмуларында кёлюнден айтханы сезиледи, алада лирика, терен магъана, драма да барды, экинчиледе уа, эпиграммаладача, чам, оюн, жарыклыкъ да кеп. Поэтни фахмусуну бу жаны аны кесине да бек керекди, ол поэзиясын байыкъландырады, анга теренлик, жа-

Гунибде «Зурналагъа» аталгъан биринчи эсертеме.

шау кюч береди.

Дагыда художникге керекли Гамзатовну бир шарты - анга жууукъ болгъаны хар нени да, туугъан от жагъасын, анасыны жырын, атасыны жомагъын да къыралыны битеу жашауу, битеу дуния бла бирикдире биледи. Ол этеди аны миллет, битеудуния поэт да, керексиз риторика декламациядан узакъда кълдыра. Мен анга атасыны арбазындан битеу дунияны кёредим, дейме.

Расул Гамзатов - кёлю кётюрюлгенлей тургъан поэт - граждандини, къыралыбызда аты айтылгъан, бек хурметли жырчы. Ол окъуучуланы соймекликлерин, анга сый беруиню, белгиллиликни да толду сынагъанды. Ата журтуна, аны жигитлерине бла тиширүлгъа, чёплерине бла тереклерине, тауларына бла тюзлерине да атагъан жырларын эшитдиргенди. Уллу поэт кесини чексиз соймеклигин адамлагъа, хар ахшылыкъгъа да этеди, инсанла да анга соймеклик бла къайтарадыла.

Мен Расул бла, Чегемимдеча, ташлы, гитче элчикде Цадада, Москвада, Парижде, Душанбеде, Ленинградда да болгъанма, хар кыйда да аны къалай сойюп, хурмет этип тансыкълагъанларын, тюбегенлерин кёргенме. Жашауну, жашлыкъны да кюсеген поэтни чачы агъаргъанлыкъгъа, кюнню - къарыуу барды, илхам да аны кыймайды. Расул бизге, аны шубхларына, жарыклай, огурулулай, жютю сөзлюлей къалады, жылла ёте баргъанлыкъгъа, ол кесине бир тюрлю ауурлукъну, керексиз акъыллыкъны алмагъанды. Биз аны бети жарыгъанлай тургъанын, тири жюрюшюн излейбиз.

Расул! Кел, дагыда бир керемет, мындан бир нечча жыл алгъа, сени Хунзахынгдача, бетденбетте туруп, таулары акълыкъларына бла бийикликлерине къарайык. Керек тойюлдю бир тюрлю сөз, ант да. Мен биягъы, онбеш жыл мындан алгъа айтханымча, къайтарыргъа сөюме: - Салам алейкум, Расул, таулада бююнлюкде жашагъан поэтледен - арабызда бек онлугъ!

КЪУЛИЙЛАНЫ КЪАЙСЫН.
1973 жыл.

Миллионланы сейир-тамашагъа къалдырады туугъанлы 90 жыл болады

-Дагъыстанны закый жашыны чыгъармалары, айхай да, битеу адам улуну ёмюрлюк байлыгы болгъаны хахды. Биз барыбыз да баш урабыз аллай айырмалы акъылманны, философну, устазны жаратхан сыйлы, тёр жерге. Аны 90-жыллыгына жораланган быйылгы байрамны башха жылладан не энчилиги барды?

- Бизни республикада быйылгы жыл саулай да айтхылык жерлешибизге аталганды. Дагъыстанны жангы президенти Рамазан Абдулатипов «Расул Гамзатовну шухъларыны битеудуния форумун» къурагъа, аны «Акъ турнала» деген эсерию кюн бла бирге ётдюрюге айтханды. Битеу бизни бусагъатдагы байрамлауларыбыз уллулукълары бла, ариуукълары бла да айырмалы болмакъдула. Ала энди къуру Дагъыстанны, Россейни болуп къалмагъанлай, бар жер жюзиюне да атлангандыла. Аны туугъан кюнине жораланып, «Расул Гамзатовну поэзия театры» да эшиклерин ачаркъды.

- Не жангылык келтирликди ол бизни бюгонню сахна жашауубузга уа?
- Дигирал назмучулары, уста сахначылары араларында жуукълуккуну, байламлыкны жангыча къурагъа итинебиз. Биз ол оюнланы республиканы белгили жазычулары бла бирге саллыкъбыз.

- Кимлени бирикдиргенди «Расул Гамзатовну шухъларыны битеудуния форуму»? Кеси да не жерде орналкъды?

- Расулну, Къулийланы Къайсынча, Мустай Каримча, Алим Кешоковча, Давид Кугультиновча, Чингиз Айтматовча, тенглер, жарсыгъа, дуняларын алышхандыла. Жаннетли болсунла! Аланы шухълукълары, керти къарындашлыклары жаш тёлуге юлгюдо. Алай биз тюрлю-тюрлю республикададан, аны таныгъанладан сора да, поэтни чыгъармачылыгын билгенлени, сыйгенлени чакъырар муратлыбыз.

Дагъыстанда мындан алгъаракъда «Дом дружбы» ачылганды. Энди битеу уллу жыйылгъа анда ётерикдиле. Дагъыстанны Конституция кюню да болганды ол юйде.

Ол жол биринчи кере биздеги къуллукчула миллиет кийим кийип чыкъгъан эдиле Рамазан Абдулатиповну башчылыгында юй аллы майдангъа. Ол а, мен оюм этгенге кере, энчилигибизни, тамырларыбызны багъалай билдире бурлган жангы политикады.

«Расул Гамзатовну Шухъларыны битеудуния форуму» да бу журтта ётерикди. Анда поэтни 90-жыллыгына жораланган уллу байрам, эсерию ингир бол-

лукъду. Тюркден, Алжирден, Сириядан, Египетден, Германиядан, Белоруссиядан, Украинадан, Къазахстандан, Узбекстандан эм башха къыралладан жазычула келдикдиле.

Хаппа-хазырды уллу поэтикалы спектакль-концерт «Мени Дагъыстаным»,

Юбилейни алпында алынган интервью

Дагъыстан, Кавказ, Россей, битеу жер жюзию сентябрыни ал кюнлеринде къыралыбызны закый назмучусу, деменгли къырал къуллукчусу Расул Гамзатовну 90-жыллыгын белгилейдиле. Мен Махачкъалада ол бек багъалаган сохтасы Дагъыстанны Жазычуларыны союзуну правленини тамата-союз, республиканы халкъ поэти Магомед Ахмедович Ахмедовха тобеп, ушакъ этгенме.

Сёзю бла халкъланы бирикдирген назмучу

суратлау-публицистикалы «Тау жырла» деген кино алына турады. Ол поэтни жашау чыгъармачылык жолуна аталганды. Бу проектни автору уа Рамазан Абдулатипов кесиди. Аны аламан кино-режиссёр Рустам Ибрагимбеков салады. Быйыл «Акъ турнала», Хунзахдан, Гунибден, Дербентден сора да, Дагъыстанны битеу шахарларында барлыкъдыла. Январь айдан бери республиканы битеу элдеринде, сёз устагъа жораланып, къууанчы тобешиле барадыла. Бизни жазычу биригиюбюз кеси окъуна жетмишден аслам аллай жолугуу къурагъанды.

- Расулну дерслери сизге не береди-ле? Аладан сакълагъаныгъа а неди?

- Дагъыстанны бюгонню кюнюнде аны болуму бусагъатда алай доюн болмагъанлыкъга, Расул Гамзатовну чыгъармачылыгына, дерслерине къайтыу, сёзсюз, назмучуну жашау, чыгъармачылыкъ ышанларын, аны айырма китаплары - «Мени Дагъыстаным» бла «Таулуну Конституциясы» - игирек ангыларгъа болушады. Ызы бла уа ол жорукълагъа жаш тёлү да юйренир.

Бизни бек уллу поэтибиз дуня адабиятха сыймекликни, шухълуккуну, акъылманлыкны, ата журтуну жырчысыча киргенди. Ол ёз Дагъыстанын алай бийикге кётюргенди, энди аны жер башында не тыгъырыкъдан да кёраллыкъса.

- Сизни оюмузгъа кере, айтхылык жерлешигизни чыгъармалары

къалай бла болушаллыкъдыла республикада, къыралда халны иги жанына тюрлендирге?

- Бюгонлюкде, адамла бир бирге къоркъулу кезден къарагъанда, байлыкъ, аха, адамлыкъ, огурулулукъ ышанланы хорлай тургъан чакъда, сёзсюз, Расул Гамзатовну «Сакълагъыз тенглени», «Сакълагъыз аналаны», «Сакълагъыз сабилени», «Сакълагъыз Дагъыстанны» деген жорукълары бизге болмагъанча багъалыдыла. Ол алай кесини осуятында да жазганды. Дагъыстанны сакълау, чинг алгъа, аны халкъларыны араларында шухълуккуну багъалауду, сакълауду. Биз бек насыллыбыз: бу жерде жашагъан миллетлени араларында бир заманда да къанлы уруш болмагъанды. Бусагъатда Дагъыстан жангыруну жолундады. Жангы Башчы къарангылыкъга бла къуллукъ быхымсызлыкълагъа уруш ачханды. Дагъыстанны, дагъыстанлыаны да Расулгъа ушаргъа чакъыра, ол, Пушкиннге аталган сёзлени аз-маз тюрлендире: «Расул Гамзатов - бизни небиздады!» - дегенди.

- Поэтни бек магъаналы дерси уа

бизге нени оюсонден айтады?

- Мен оюм этгенге кере, аны бек уллу, бек магъаналы дерси уа - чыгъармачылыкъ, жашау жолуду. Ол кесини назмулары бла ачыкълаялгъанды сенде Аллахдан келген факхунг бар эсе, аз санлы халкъ, гитче тилли миллет болмагъанын. Шамилден сора, жаланда аны хайрындан билгенди Дагъыстанны оюсонден бар дуня.

Биз барыбыз да ёхтемленирге, къууанч тыпырлы болургъа керекбиз, мингжылыкъ Россейни ара шахары Москвада биринчи кере аз санлы миллетли келечисине - Расул Гамзатовха - уллу эсертме салгъанларына. Ол а дагъыстанлыаны, кавказлыаны жаш тёлусон, гитче ата журтларындан кенге жашагъанланы да Расулну даражасын эниш этмеге сакъ болургъа чакъырады.

Бек ёхтемлендирген а - ол эсертмени Россейни президенти Владимир Владимирович Путин кеси ачхан эди. Ол а къуруда аварлы назмучугъа баш уруу тюрлюдо, ол битеу миллет республикалагъа, Россейни битеу тиллерине да иги кезден къарауду.

- Ушагъыбызны ахырында бизни окъуучулагъа айтыр сёзюнг бармыды?

- Тамам он жыл ол дунясын алышханы. Алай Дагъыстанда аны атын бир заманда да унутмайдыла. Быйылгы байрамга аны туугъан эли Цагада мемориал музей ачылкъды. Махачкъаланы ара проспекти аны атын жюрютеди. Ол орамда Расулну аламан эсертмеси да сюеледи.

Къулийланы Къайсын айтханды: «Халкъ бек къыйын, ахырзаман увахтыда кесин къорууландырыр ючюн, айырма, айтхылыкъ адамланы жаратады!» - деп. Аллай ёз миллетлерини ахшы ниетлерин сакълауучула болгъандыла Къайсын бла Расул!

Рамазан Абдулатипов а: «Миллет культура жангыртылмагъанлай, бир тюрлю айнуу болуукъ тюрлюдо. Адамла ёз тамырларын эзде тутаргъа керекдиле. Шешадан суу ичрге юйренгенле кезле сууну татыуну билмейди! Бизни культурабыз бизге ма аллай шадан сууады», - дегенди.

Расул Гамзатов уллу поэт эди, ол тау суучукуну бир тамчысында сау долайны (океанны) эслеялгъанды. Ол тау элчинде гитче терезечикни ачып, андан битеу жер жюзон кёралгъанды.

Ушакъны БЕППАЙЛАНЫ Муталип бардырганды.

СУРАТДА: Расул Гамзатов бла Магомед Ахмедов.

ЖОРАЛАУ

Ёмюрлюк турна жыйын

Эшитилгенлей къанат, зурнук тауш, Тيوبюнде, арта къала жангы ауш.

Бийикде - турна жыйын учуп бара, Алдагы - башчы - Хунзах таба бура.

Ала, «Турнала» жырингдача, тизилгенлей, Энишегъе къарай, сени излегенлей.

Къанатлы ючюл учхан алам чексиз, Жолубуз бизни болгъанча керексиз...

Замансыз дунядан эртте кетдинг, Кавказны сен бар халкын ёксюз этдинг.

Нарт Къайсыныбыз, Расул, Давид, Чингиз! Хар бирибизге - байракъ, чингизжибиз.

Акъылман, алчы, асыл жигитибиз - Кетмей бюгон да ёхтемленгенибиз.

Тохтаусуз жаз, жай, къыш учуп бара, Бийикде уа зурнука - тюрлеп къара...

Жырынгандыла ала, Расул, сени: Аларын сагъынганлай кетгенлени.

Дуня саулай биле ол жырнын: Сен ёхтемлигисе тёр тау жеринги!

Макъамы, сёзю, аны магъанасы Болгъанча битеу алам багъанасы.

Назмуму, Расул, санга жоралайма: Хар тобеш - эседди - сакълагъанлайма.

Кечерсе, Расул, мен тойюлме поэт, Алай тилей жюрек: «Расулгъа жыр эт!»..

Къайсынын, сур сюргонден къайтханында, Чакъырдынг: болду поэт арбазынгда.

Баласынча аны ананг къучакълай: «Жашым, кереме сени - Расулчалай!

Энди сен терк-терк келе тур юйюнге Ез Чегеминге келгенча - кесинге!

Айтханлай Къайсын, шарт белгилегенлей, Тюз кеси анасынча, бек сыйгенлей.

Огурулу аны бетин, булбуп ёнюн Эстерсе: кюн жарыкълык бийлей келюн.

Сиз бир бирге татлы тенг боладдыгыз, Хар къайда да белгили атларгыгыз.

Биз Къайсын десек, Расул дегенчабыз... Эстере сизни, къанат къакъгъанчабыз!

Тёппелеринде Элбрусну, Казбекни Булула, сархлача, окъа жибебли.

Къой суу, Чегем шоркулдай, чабышханлай, Бир бирге термилгенлей, ашыкъгъанлай.

Солдан оннга: Эфендиланы Салих, Расул Гамзатов, Гаджи Гамзатов. 2000 жыл.

Ала жан атханлай Хазар тенгизге - Туугъан къардашла, болгъанча эгизле:

Къой суу - Расулдан, Чегем а - Къайсындан, Салам элте - поэзия тауладан ...

О, Расул, мени огурулу устазым, Бу назму - жюрекден чыкъган уузым!..

Бу назму тизгинлени алып келгенме, Голле орнуна ала бла сени эсгереме.

ЭФЕНДИЛАНЫ Салих. 2013 жыл.

8-чи СЕНТЯБРЬ - ТАНКЧЫЛАНЫ КҮНЮДЮ

Къыралыбызны кърч къалкыяны

Мен Уллу Ата журт уруш-ха къатышхан жерлеш-лебибизни юслеринден кеп материал жазганма. Бир зат кърчу да сейир этдиргенлей турады: бизни аз халкъыбызны жашлары деменгили фронтну къалайында да болурга къалай жетишгендиле. Москваны эм Ленинградны, Киевни эм Сталинградны, Одессаны эм Севастопольну къроруулагъандыла. Душман бла Курск дугада, Днепрни эм Одерни жагъаларында сермешгендиле. Жау аскер бөлүмлеге, танк батальонлага эм роталага, артиллерия эм миномёт батареялага башчылык этгендиле.

Бизни милдетен биринчи номерли танкчы Деппуланы Хаким эди. Ол танк взводу командириден бронетанк аскерлени генерал-майору деген уллу чынга жетген эди. Урушдан сора ол аскерде Беппайланы Суфьян къуллук этгенди эм отставкага генерал-лейтенант аты бла чыкъгъанды. Танкчылары кюнү бла байламлы бюгон 1941-1945 жылда уруш алакълада кърч машиналары бюртоттен бир жерлерибизни эсге тюшюрөйик.

Кърк биринчи жылда 22-чи июнда киргенди гитлерчиле бла сермеше лейтенант Эфендиланы Исламны танк взводу. Аны механик-водителери бир эллис Къулбайланы Ибрагим эди. Жарсыуга, ол аны биринчи эм ахыр сермешлери болгъанды. Ол жыл жетинчи ноябрде Москвада Къызыл майданда аскер параддан тюзюнлей фронтха кетгенди Залиханланы Магометни танк экипажи, биргисине Атырзаланы Магомет - механик - водитель.

Окиси да, Москваны кърорууларга келгенлеринде, сынауу танкчыла эдиле. Аланы акъ финле бла сермешледе кёрюзген жигитликтерини юсюнден 1940 жылда «Большевик» журнал жазгъанды. Ала Къызыл Байракны орденлери бла сауыалангъандыла. Аланы Кремльде Калининни къолундан алгъандыла.

Уллу Ата журт урушну тарыхы бла шагъарейликлери болгъаныла, сёзсюз, Прохоровка деп эшитгендиле. Ма ол эски орус элини къатында деменгили танк сермешде Залихан улуну экипажи эки «тигрны» бузгъанды эм душманни танклары мара-

учу топ расчётну жокъ этгенди. Гвардиячы Дончу танк корпусну къауумунда ол Черниговну, Гомельни, Бобруйскны, Минскны азатлау сермешлеге къатышханды. Гвардияны капитаны, танк батальонну командири Залиханланы Магомет урушну Балтий тенгизни боюнунда Восток шахарда бошагъанды. Къызыл Байракны, Къызыл Жулдузну, Ата журт урушну 1-чи эм 2-чи даражалы орденлери эм жети майдал бла сауыалангъан эди.

Сермешни аллында.

Совет аскерле, алга бара, Днепрге жетдиле. Ол уллу черекни жагъаларында уллу сермешле да болгъандыла. Гитлерчиле бизниклини суудан ётдирмез ючюн, бек къаты юрешгендиле, болсада тыялмагъандыла.

Гвардияны тамата лейтенанты Зокаланы Къонакъбийни танк ротасына черекни онг жагъасында плацдарм алып тохтаган жау аскерчилерибизге болушурга буйрукъ бериледи. Немислиени атакаларын ыхтыра, гвардиячыла бир кюн төрт фашист танкны бла эки бронетранспортёрну кюйдоргендиле, кеп душман солдатны бла офицерни къыргъандыла.

1945 жылда 28-чи мартны кечесинде Зока улуну танк батальону дуппурда бегинген гитлерчилеге чабыуул этгенди. Аланы топ эм пулемёт точкаларын ауур кърч машинала этгендиле. Эрттенлигинде немислиле контратакага кёнюрюлгендиле. Къызыу сермешде Къонакъбийни танкчылары юч фашист самоходканы эм жыйырмадан артык фаустникни къррухандыла. Зока улуну батырлыгы Къызыл Байракны, Къызыл Жулдузну орденлери

Генерал Деппуланы Хаким аскерчилеге буйрукъ бере турады.

Кисловодскде госпитальдан чыгып Нальчикге келгенде кёрген эдим. Кърк ючюнчю жылда июнда жазган пьесмосунда былай билдиргенди: «Сталинград сермешден сау чыкъганма. Бир затыма хата болмагъанды. Танкларыбызны платформалага жюклеп, кетип барабыз. Жолдан жазма. Къайры элтгенлерини тюзюн билмейбиз...»

Ол аны ахыр пьесмосу эди. Андан арысында хапары чыкъмагъанды. Танкчылары, баям, Курск дугага келтиргендиле эм Гахон улу анда ёлген болур деп, алай келеди акъылыма.

Иттииланы Дадаш бир неча жылны «Къызыл Малкъар» колхозга башчылык этгенди. Аны Ата журт урушха къатышханын биле эдим, алай танк аскерде къллукъ этгенинен а хапарым болмагъанды, жашы Байдуллах айтхынчы. Дадаш намыслы, уллуга, гитчеге да хурмет этген, кесин кётормеген адам эди, ауазын кёторюп сөлешмеген. Аскер сауыаларын да бюртотмегенди. Ол командир болгъанына ийнанырга да къыйын эди, асыры жууашдан.

1945-жылда мартда ючюнчю Украина фронтну аскерлери маршал Толбухинни башчылыгы бла Венгрияда Балтон кёлню къатында фашист Германияны айырмалы алтынчи армиясын эм эсесовчу танк армиясын ууатхандыла. Алай бла, гитлерчи командованияны Дунай черекни кюнбатыш жагъасында къаты бегинип тохтар планларын ойгъандыла.

Балатонда къаты сермешде тамата лейтенант Иттииланы Дадашны танк взводу душманны юч кърч машинасын жандыргъанды. Топ окъ тийип, аны танкыны гусеницасын

юздюргенде, экипаж аны терк окъуна къррап, дагыда сермешге киргенди. Командир кеси уа ауур жаралы болгъанды. Ата журт урушну экинчи даражалы ордени бла сауыалангъанын ол госпитальда билгенди. Аны сауыаларына «За взятие Будапешта» майдал да къошулгъан эди.

Биттирланы Солтан къуллукъ этген танк бригада кюнбатыш чегибизни юсюнде эди. 1941 жылда 22-чи июнну танг аласында топ тауушладан казарманы къабыргъалары къалтырадыла. Кёкде фашист самолётланы бюрюлдегенлери къулакъланы зынгыртады. Солдатла ары дери уа эшите тургъан эдиле аман хапарлары, ол эрттенликде уа уруш башланганын билдиле. Къарап-къарагъынчы кийинип, танкчыла танкодромга чапдыла.

Немисли «юнкерсле» танкодрому отха алдырдыла. Солтан ИС (Иосиф Сталин) ауур танкыны къатына жетгенде, кърч машинасына жанларга онг болмады. Ол къара тютюн этип кери эди...

Танксыз къалган танкчылары жау аскерге къошудыла. Бираздан а Биттир улун эм дагыда бир къауум адамын Нижний Тагилде танкла чыгарган заводха жибердиле. Ала, «Т-34» машиналары платформалага жюклеп, фронтха къайтдыла. Танкны мараучусу сержант Солтан, жау аскерчилерибизге жол ача, кеп сермешлеге къатышханды.

Таулу жашны танк батальонну комсоргуну айыргъан эдиле. Жигитлигини шагъатлары эки «За отвагу» майдал эм Баш командующиден ыспас грамотала. Ёлуп кетгинчи «жюртотенди» ёпкесинде фашист окъну. Жирургла анга тьерге базынмагъандыла, танкчыны жашаууна къркыу.

«Манга юч чакълы бир уллу танк бергендиле», - деп жазган эди Хоханаланы Салих пьесмосунда, танкчы формасы бла кесини суратын да салып. Баям, ИС-ге айтханлыгы болур эди. Андан сора тас болду. Къазауатда ёлген жаннетге барады, дейдиле. Алай эсе, уруш алакълада жан бергенле бары да жаннетде болурла.

КЪУЛБАЙ улу Али.

Бир жол уллу элден биринде жашагъан эки къоншу къатын сёз боладыла. Аладан жашырагъы - Фатимат - асыры кеп аман сёз айтхандан, абаданырагъы - Нурсийфат - тынгаларга да кюсемей, юйюне кирип кетеди. Алага къарап тургъан ючюнчю къоншулары Мариям а, тишриулары жашырагъына айланп: «Сен Нурсийфатны юсюнде болмагъан не къадар осал затны айтдың», - деп, айып этеди. Ол а: «Мариям, сен не телесе, болгъанын айтп кимни бюрегин жарлыкьса? Болмагъанын айтсанг, бютон ачуу тиерик олду, ол кезиуде кесинги бюрегинге да хошлукъ саллыкьса», - деп жууаллагъанды.

Къалай жангыла эди ол! Башхага амалчык этген адамын бюрегин бир кезиуде да хош болмагъанын ол артда ангылагъанды. Аны бла сёз бол-

Адеп-къылыкъ

Сокъураныу

гъандан сора бир-эки айдан Нурсийфат ауушады. Фатимат а башха къоншула бла аны жууукъларына, ахлуларына къайты сёз бере барады. Адамла ёлгенни къызларыны къатларына барып, аланы къуачкълагъанларында, ол а бир жанлыракъ сюелип къалды... Жууукълашырга базынмады.

Жыл да озгунчу Фатимат жашына къоншу къызы алады. Келинчигин бек жаратады, алай ол аны бетине ачык къаралмайды, мени айыплы ишим биле болурму деп. Нурсийфатны юйю таба къарагъаны сайын да аны тин тери басады.

Бир жол бир берууге къарагъанма. Анда устаз окуучулары бла адеп-къылыкьны юсюнден сёлеше эди. «Адамла бир бирлери бла урушса, къычыргъан нек этедиле? - деп соргъанды ол. «Асыры ачыулангъандан», - деп жууаллагъанды аладан бири. «Сёз болгъан адамын къатында тура эсе, аны бла тынч сёлеширге жарамаймыды да? Ачыулангъ эсе да, неге керекди къычырырга?» - дейди дагыда устаз.

Окуучула кеслерини оюмлары айтдыла, алай устаз аладан бирин да жаратмайды. Сора кеси былай ангылатады: «Адам-

ла бир бирлерине кёлкъалды болса, аланы бюрегилери бир бирден керн боладыла. Аны себепли ала бир бирни эшитмейдиле. Не къадар къаты сёз бола бара эселе, бюрегилери да аллай бир узакьга кетедиле.

Адамла бир бирлерин сие эселе уа, ала къычырмайдыла, бютон тыншычык сёлешедиле. Нек дегенде аланы бюрегилери бир бирге жетерге жалаанда бир кесек жерчик къалады. Бир бирге андан да жууукъ болгъанла шыбырдашхан этедиле, ардан-артха уа алагъа ол да керек болмай къалады. Кёзлерине къарагъанлай, ангылайдыла хар

нени да. Алайды да, даулашхан кезиуюзде бюрегилеригизге бир бирден айырылырга кыймагъыз. Бир бирни сакълагъыз, осал сёзле айтмагъыз, аман ниет тамагъыз. Нек дегенде арагъында узакьлыкъ бек уллуга кетип, сиз артха къайтырга жол тапмай къалырга да болурсуз.»

Фатимат да алай болгъанды. Кесини хапарын да манга ол кеси айтханды.

«Бюгон, бюгече да сокъуранам. Ол дуняа бир эсе, аны бла къалай тюбеширки болурму, деген сагъыш чачымы агъартханды, тынчылыгымы алгъанды. Бу дуняда бир бирни бюрегин къыйнамай, кёлон алып жашарга онг бар эсе, алай этерге нек жарамайды? - деп сорайды ол кеси кесинденми, менденми-ангыламадым...»

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

9-чу СЕНТЯБРЬ— ХАЛКЪЛА АРАЛЫ АРИУЛУКЪНУ КЮНЮ

Бу байрамны 1995 – чи жылда Халкъла аралы эстетика бла космологияны ассоциациясы кьурагъанды. Ол күн ариулукуллары бла айырмалылары алгышлайдыла, адамла бийик искусстволу чыгармалага табынадыла, айбатлык эришулеге кьарайдыла. Биринчи кере конкурс Белгияда 1888 жылда кьурагъанды. «Мисс Мира» деген а Лондонда 1951 жылда ётгенди.

Бизни республикада уа «Мисс КБР» 1996 жылда болгъанды. Аны Нальчикде талай жыл жетишимли ишлеп тургъан «Нефертити» деген биринчи модельный агентствону башчысы Тилланы Татьяна жарашдыргъанды. Ол, Москвада, Краснодарда да режиссёр усталыкыга окуп, ара шахарда шоу – программала хазырлагъан курсланы бошагъанды. Россейде бардырылгъан ариулуку эришулени бийик жюрини санына киргенди.

Бусагъатда уа сабий кызыланы сахнада кеслерин жюрюте билирге, ариу кылыккылыла болурга юйретген студияда ишлейди. Бюгюн, биз аны бла тобешип, республикада биринчи модельный бизнес кваллай ачылгъаныны, быллай конкурсланы ал аттамларыны юсюнден да ушакъ этгенбиз.

«Къачан да чырайлыгъа бетинге ышарыуу болгъан, кёлю, кёзю жарыкъ саналгъанды»

- Татьяна 90-чы жылда «Нефертити» агентствода юйренрге кеп кызы юсегенди. Сиз аны не бла келленип ачхан эдигиз, келгенени уа неге юйретгъансыз?

- Бир жол мен басмада Швейцарияда ёзден тукумладан кызылагъа энчи школа ачып, алыны кеслерин жюрюте билирге, нязамлыкыгъа, аркъаларын тюз тутарга, жырда, тепсеуге да юйретдиле деп окуйма. Сора республикада аллай ара ачарга келленеме. Алай бла Къабарты - Малкъарда биринчи модельный агентствода кьурагъанды. Битеу да Россейде ала жети болгъандыла.

Мен бек алгъа кызыланы кеслерини энчиликлерин ангыларга болушханма. Ол айтхылык ариу болмагъанлыкыгъа, тиширю кесине кьарай, тап селеше, биллими, субай санлы болурга уа борчлуду. «Нефертитиге» келгенле, бусагъатдагы жаш сохталарым да тыш кьыраллы тиллеге, тигиуге, сурат ишлеуге, хореографияга эм- да сахнада кеслерин тап туту билирге юйренгенди.

- Ол заманлада сизни модельный агентствогъузга тюшер ючюн а, кваллай сынауладан ётерге керек болгъанды? Къызлагъа не торлюю излеуле салгъансыз?

- Бизге келген кызыла ариу, намыслы, юйренрге, окьурга итингенле болгъандыла. Аланы

ич дунияларыны байлыкына, биллимерине, таза ниетлиликлерине, халаллыкларына эс бурулгъанды. Алай, не десек да, тыш сыфаты, ёсюню, саны – чархы стандартлагъа келишмесе, подиумда жер табылмайды.

- Сора иш келлюк, сахна бла байламлы кыйынлыкыладан

кесин кеп затдан тыярга керекди. «Нефертитиге» тошгенле окьуу заманлары бошалгычы чыдагъанмыдыла. Огъесе кыйынлыкыладан кьоркьуп кетгенле кепмо болгъандыла?

- Агентствода юйренрге сюйгенлени араларында уллу эришу бардырылгъанды. Биринчи сохта-

не сейир, хар жолдан сезонна ахьрына биринчи келген кызыла кьалгъандыла. Ала тюзюмлю, мураптарына кертичи адамла болуп тошгендиле. Бирсилери уа угъай.

- Къызла кеп эришулеге кьатышхандыла. Аланы юсюнден айтсагъыз эди.

- Хау, Россейде, тыш кьыралада да кеп болгъанбыз. Ол эришуледе мен алагъа бек кьаты, сакъ кёзден кьарагъанма. Хазна эшикге чыкмагъандыла, жашла бла танышырга эркинликлери жокъ эди, сахнада энчи сыфат кьурагъан заманда болмаса, беллерин, чачларын боярга кьоймагъанма, тютюнню, аракыны уа айхан да этмейик.

Къызла жиялгъан окьуна этгендиле, алай тюзгендиле. Жетишимлирибиз да бардыла. Сёз ючюн, Чочайланы Гуля «Краса России» деген конкурсда экинчи жерни алгъанды. Ол заманда белгилли модельерлерден бири, аны аллында тобукъланып, кесинде ишлерге да чакьыргъанды. Алай кызы жашауун сахна бла байламагъанды. Олеса Шелковникова бююнлюкде да подиумдады. Москвада жашайды. Америкада, Францияда да кёрюрге боллукьду аны.

- Мен билгенге кере, сени тогъузжыллык кызычгынг барды. Ол да жашауун модельный бизнес бла байласа унарыкьмыса?

- Угъай.
- Мода торлене тургъан затды. Бусагъатда ариугъа кваллай кызыла саналадыла?

- Халкъда не заманда да ариугъа бетинде ышарыуу эсленген, ингили болгъан, кёзлери жарыкъ кызыла тергелгендиле. Ол тегерекде дунягъа, адамлагъа ачыкъ кьарарга керекди. Харкюнлюк жашауда адамны ариулуку кьуру аны тыш сыфаты тойюлдю. Орусча айтханда, тиширюну шармы, энчилиги, кесин тап кёрюсте билгени болса - тамамды.

- Татьяна сени не зат келлендиреди, ётхемлендиреди?

- Аллах жаратхан дуния. Тегерекни ариулуку адамны ырахаулыгына себеплик этеди. Мен гитче кючюкчюклене, киштикчлене, голлене сюеме. Тауларыбызны бийикликлери бла ётхемленеме. Таза суу жагъаны боюнунда олтурсам, жангьудан кюч – кьарыу алама. Жарыкъ торсонлюю шахар орамла да манга бек ариу кёрюнедиле.

Бу байрам кюнде уа жерлешлериме, битеу адамлагъа да насып, намыс, саулуку, жарыкъ келлюкюк тежейме. Была бары да ариулукуну, мамырлыкыны шартларыдыла.

Ушакьны ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат бардыргъанды.

кьоркъмаулуку да бу бизнесде уллу жерни аладыла. Модельный агентствода излеуле алгын заманда, бусагъатда да хазна торленмегендиле.

- Белгилисича, манекенщицаларыны саны онюч эди: Узейланы Джамилла, Чочайланы Гуля, Ирина Шлеина, Светлана бла Ирина Озрокова эл бирсиле. Артада алагъа төрт – беш кызы кьошула да, кете тургъандыла. Алай

Ыйыкыгъа гороскоп 9-чу сентябрьден 15-чисине деру

Кьочхарла. Иште мардадан оздуруп урунмагъыз. Ыйыкьны экинчи жарымында ишни кьолгъа тире алыгъыз – ол этген мурагьыгъызга жетдирикди. Солу кюнде да алгъа итинюлюк шошайыркы тойюлдю – аны толу хайырланырга кюрешигиз.

Танала. Ыйыкьны ал кюнде коллегаларыгъызга ачыкъ селешмегиз – ол ишигизде чьрмаулуку этерикди. Аллай ушакьны солу кюнде бардырсагъыз игиди. Орта эм байрым кюнде жетишимли боллукьдула. Шабат эм солу кюнде эсигизни жыйып, иги сагъыш этип ишлеги.

Эгизле. Баш эм геюрге кюнде коллегаларыгъыздан болушулук тилегиз, оночуланы кёзлерине уа кёрюнемеге кюрешигиз. Орта кюнде менсинуно кьоюгуз, сакъ болугьуз, ыйыкьны экинчи жарымында, уллу затлагъа, уакъ затлагъа, ишлеге да иги эс буругьуз. Солу кюнде, муштухул болсала да, жюрекке асыулу кюнде боллукьдула.

Айрычабакъла. Адамла бла жараша билгенгиз, кыйын болумладан чурмуз кьутулурга болушуркуду. Бараз кюнде уа ачгагъызга сакъ болугьуз. Орта эм байрым кюнде ишигиз иги барлыкьды. Солу кюнде жуукьларыгъыз кьонакьга келликдиле.

Асланла. Бу ыйыкьда келечиликге башха кёз бла кьарарыкьсыз. Орта кюнде жетишимли боллукьсуз, ишигиз жау сюртгенча бармаса да. Солу кюнде уа кесигиз да сунмай тургъанлай уллу игиликке тобериксиз.

Къызла. Ыйыкьны биринчи жарымында иште берилип кьалмагъыз - солугъан да этигиз. Орта кюнде таматала бла тобеширге, селеширге тап кюндю-сизге керек боллукь кеп затны билликсиз алай этсегиз. Солу кюнде сиз эм жуукьларыгъыз кеп торлюю ишни башларыкьсыз, иги сагъыш этмей, аны хатасындан ол ишлени тамамлагъан да бек кыйын боллукьду.

Базманла. Бу ыйыкьда коллегаларыгъызда сиз жанлы боллукьланы табарыкьсыз. Орта эм байрым кюнде жетишимли болурга сюе эсегиз, тереги мадарланы кьоюп, башха жол излеги. Солу кюнде ачха бла байламлы жумушла боллукьдула.

Акьрапла. Баш эм орта кюнде ишни терк эм тюз бардырсагъыз, этген мурагьыгъызга жетериксиз. Орта кюнде сора уа болум торленерикди. Даулашлагъа кьатышмазга кюрешигиз. Солу кюнде кеп кьоранч этмегиз-сакъ болмасагъыз, бюджетигизни чеклеринден чыгырт кетерге боллукьсуз.

Садакьчыла. Ыйыкьны ал кюнде иште муштухул узалыуу кьоюгуз. Аны алгъа итинген коллегаларыгъызга беригиз. Ачха бла байламлы жюрегигизни жапсарлыкь хапар келликди. Солу кюнде юй бла байламлы ишлени, сёз ючюн, капитал ремонт дегенча, шендю башламагъыз-бек кыйналлыкьсыз, башласагъыз да.

Текемноуэзле. Ыйыкь сейирлик боллукьду деп айтталыкъ тойюлюбюз. Иште не болгъанына, не боллугьуна да эс буругьуз – бола тургъан ишлени тобю-тамыры бла торлендирлик жангы технологияланы иште синдирлик болурла, кесигизге жер табарга кюрешигиз ол болумда.

Суукьуйла. Ыйыкьны ал кезулеринде бек тире боллукьсуз, алай эсе да, кьуралыуусуз да боллукьсуз. Аны хатасындан, эштада, иште борчларыгъызны тамам этерге кереклисиден эсе эки кере кеп заман кьоратарыкьсыз. Солу кюнде жуукьларыгъызны ишлерине бир жанындан кьаргъанны да кьоюгуз-алагъа тире кьатышыгъыз, сизге да керек болур келе тургъан заманлада билекик.

Чабакъла. Ыйыкьда бек тире боллукьсуз, кесигиз сейир этерча окьуна. Ол тирилик кьаты даулаш кьозгьар деген кьоркьуу окьуна барды. Орта эм байрым кюнде кьошакъ иш хакъ кьоллу болур амал табарыкьсыз. Солу кюнде уа тенгле, шубьла, жуукьла бла бирге ётдорсегиз, андан иги не барды.

Футбол

Нальчикин «Спартагы» футболу миллет лигасыны онкинчи турунда кеси майданында Белгородну «Салюту» бла тубешгенди. Бу матча кьараргъа келгенле бизни спортчуларыбызгъа бек ышана эдиле, оюнуу кьытдырмазларына, неда этип, турнир таблицада болумларын игилendirиле деп.

Ышаныулукуь берген матч

Насыпха, бу жол спартакчыла кьонакъланы 1:0 эсеп бла хорлагъандыла. Тубешюну 55-чи минутунда Руа, пенальтийни

жангылмай уруп, топну кьабакъ эшиклеге кийиргенди. Андан сора командабыз бу эсепни матчы ахырына дери жетдиргенди.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

«Спартакны» баш тренери **Тимур Шипшев** бу жол хорлагъан тынч болмагъанын айтханды: «Салют» - иги командады, ала кеп заманны ичинде уста ойнай билгенлерин да кьргюзтгендиле.

Матчны биринчи жарымында эсепни ачаргъа бир-эки кере онгубуз да болгъанды. Артада ала бизни кьабакъ эшиклерибиз таба кьыса да башлайдыла.

Оюнуу биринчи жарымындан сора ол болумну тюзетир мурат бла майданнга Давид Сирадзени жибереме. Андан сора болум бир кесек игиге айланады. Кьысхасы, бу матчны хорлагъаныбызгъа бек ыразыбыз. Кьарачула да футболчуларыбызны келлендирип тургъанлары ючюн сау болсунла».

«Салютну» баш тренери **Сергей Подпальый** а былай айтханды:

- Бу тубешюуде биз хорлатмазгъа керек эдик. Оюнуу юсюнден айтханда, майданда осал кьорюмгенбиз. Жарсыугъа, экинчи таймда бир халатны жиберибиз, судья аны ючюн «онбирметрликке» кьргюзтеди. Жашлагъа айтыр затым жокьуду, кьолларындан келгенлерича кюрешгендиле.

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан.

Женгил атлетика

Мария Кучинаны кезиулю хорламы

Францияны Руане шахарында женгил атлетикадан «Meeting International de Sotteville» деген халкъла аралы турнир болгъанды. Анда бизни жерлешибиз Мария Кучина тогуз минг адам жыйылгъан стадионда 1,92 сантиметр бийикликде орналгъан планканы алып, биринчи жерге тийишли болгъанды. Кьыз Геннадий Габрелянда жаруа этеди. Эришуле командалы десятиборье халда бардырылгъандыла. Спортну хар тюрлюсюнде да коллектив бир жашны бла

кьызыны чыгарыргъа керек эди. Женгил атлетикадан кьаруларыны сынаргъа Америкадан, Италиядан, Франциядан, Германиядан, Россейден, Украинадан, Балканладан жыйымдыкь командала кьатышхандыла.

Команда зачетда бизниликле, (121 очко) жаланда Американы командасына (137 очко) хорлатып, былтырча, экинчиле болгъандыла. Ючюнчо жерге уа Францияны келечилери (118 очко) чыкьгъандыла.

Бизни корр.

Чемпионатны 12-чи турдан сора турнир таблицасы

Командала	О.	Кь.	Тб.	Х.	Т.	О.
1. Арсенал Т	11	8	2	1	24-9	26
2. Мордовия	12	8	1	3	22-11	25
3. Алания	11	6	3	2	11-7	21
4. СКА-Энергия	12	5	5	2	12-11	20
5. Газовик Ор	12	5	5	2	17-10	20
6. Уфа	11	5	1	5	12-14	16
7. Шинник	12	4	4	4	11-13	16
8. Сибирь	12	4	4	4	15-13	16
9. Химик Дз	11	4	4	3	8-11	16
10. Луч-Энергия	11	4	3	4	9-6	15
11. Ротор	11	4	3	4	13-9	15
12. Салют Бл	11	3	5	3	10-7	14
13. Енисей	12	3	4	5	12-18	13
14. Торпедо М	11	3	3	5	9-10	12
15. Динамо СПб	11	3	3	5	8-12	12
16. Балтика	11	3	3	5	9-12	12
17. Спартак Нч	11	2	5	4	7-15	11
18. Ангушт	11	1	2	8	7-21	5
19. Нефтехимик	10	0	4	6	5-12	4

Матчада бу футболчула ойнагъандыла: «Спартак-Нальчик»: Степанов, Гарбуз, Тимошин, Овсиенко, Засеев, Коронов (Рухаиа, 89), Шаваев, Руа, Гошюков, Буйтраго (Аверьянов, 90+), Медведев (Сирадзе, 46).

«Салют»: Криворучко, Ридель, Мирошниченко, Жирный, Бутырин, Михеев (Чадов, 69), Бекетов, Афонин, Яковлев (Андреев, 86), Семёнов (Телков, 54), Ахметович (Яркин, 82). Сары карточканы Ридель алгъанды.

Чемпионатда башха командала былай ойнагъандыла:
СКА-Энергия - Химик Дз 1:1, Енисей - Уфа 3:1, Сибирь - Ангушт 1:1, Газовик Ор - Шинник 2:0, Мордовия-Алания 0:0, Ротор - Луч-Энергия 0:2, Торпедо М - Балтика 1:0.

Келир оюнуу «Спартак» онунчу сентябрьде Ярославльде ол жерли «Шинник» бла бардырылыкьды.

II Международный фестиваль этнографического фестиваля «Праздник айрана на «Медовых водопадах»

ТУРИСТИЧЕСКИЙ КОМПЛЕКС «МЕДОВЫЕ ВОДОНАДА» СПОРТКОМПЛЕКС «МАЛАЙ КАРНАУ» 27-29 СЕНТЯБРЯ 2013 г.

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

БЕППАЙЛАНЫ Муталип
(баш редакторну орунбасары)

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
(баш редакторну орунбасары)

ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь)

ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамауат-политика бёлюмню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 1994 жылда 14-июньда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КьМР-ни Асламлы информация органда, жамауат эмда дин организацияла жаны бла министерствосуну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмалангъанды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кере 19.00 сагъатда кьол салынады. 20.00 сагъатда кьол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Османланы Хьйса - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфья - жууаплы секретарьны орунбасары; Зезаланы Лида (3,5,6,10,11,12-чи бетле), Акушуланы Феруза (1,2,4,7,8,9-чу бетле) - корректорла.

Тиражи 2760 экз. Заказ № 2306

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы: elbor_50@mail.ru